28/01/2020

Filocalia: Definiție, istorie, sursă

Mulți cred că Filocalia este o carte scrisă de Sfântul Nicodim Aghioritul. De fapt, această carte, în această înțelegere, nu există.

Filocalia este o culegere de texte de sfinți aparținând tradiției isihaste care în ediția sa originală a cuprins 36 de autori care au trăit între secolele 4 și 15. Cei care au alcătuit această primă ediție – numită și Filocalia greacă – au fost sfinții Macarie Notara, episcopul Corintului (1731-1805) care a ales materialele și Nicodim Aghioritul (1749-1809) care le-a verificat și diortosit.

Sursa
Materialul ales de sfântul Macarie Notara a fost cules din biblioteca mănăstirii Vatoped – mai exact din codicele 472 (sec. XII), 605 (sec. XIII), 476 (sec. XIV), 628 (sec. XIV) și 629 (sec. XV). Acesta predă în 1777 materialul sfântului Nicodim când se întâlnește cu acesta la Kareia.

Prima ediție
Într-un final prima ediție apare în 1782 la Veneția într-un singur volum de foarte mari dimensiuni cu titlul «Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν συνερανισθεῖσα παρὰ τῶν Ἁγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν ἐν ᾗ διὰ τῆς κατὰ τὴν πρᾶξιν καὶ θεωρίαν ἠθικῆς φιλοσοφίας ὁ νοῦς καθαίρεται, φωτίζεται καὶ τελειοῦται». Din acest titlu, a rămas în istorie doar primul cuvânt: Filocalia – care se traduce prin „iubire de frumos, de bine”.

Filocalia rusă
Edițiile următoare au fost împărțite în 5 volume pentru a reduce dimensiunile cărții. Datorită sucesului extraordinar al culegerii, la numai 11 ani de la apariție – adică în 1793 – Sfântul Paisie Velicikovski o traduce în slavonă sub numele de Dobrotolublye, scoțând anumiți autori pe care îi socotește ca având o învățătură prea înaltă pentru pregătirea duhovnicească a poporului rus din acea perioadă. Exemplul clasic sunt Sfinții Ignatie și Calist Xanthopol. Pe de altă parte, adaugă alte materiale cum ar fi din Sfântul Antonie și Sfântul Isaia traduse din latină. O primă ediție rusă a fost scoasă de Sfântul Ignatie Brianchianinov în 1867. De asemenea, mai apoi, Sfântul Teofan Zăvorâtul o traduce în rusă, punându-și la fel amprenta asupra ediției sale din 1877 eliminând anumite texte și introducând altele. Edițiile ruse variază între 5 și 7 volume.

Filocalia românească
Ediția românească este și cea mai completă, din 12 volume, alcătuită de părintele Dumitru Stăniloae care a început publicarea ei în 1946 incluzând sfinți mari cum ar fi Sfântul Ioan Scărarul, Sfântul Dorotei de Gaza, Sfântul Isaac Sirul și alții. Dincolo de bogăția de autori din Filocalia românească, valoarea acestei ediții este crescută și de bogatele comentarii de subsol făcute de către părintele Dumitru Stăniloae, expresie a unei experiențe îndelungate în căutarea lui Dumnezeu, ajutându-l mult pe cititor în descifrarea sensurilor adânci ale Filocaliei.

Filocalia în engleză
Ediția engleză cea mai completă, după o traducere parțială în 1951-54 a primelor două volume a ediției Sfântului Teofan Zăvorâtul, apare începând cu 1979 într-o serie de 5 volume din care au apărut doar 4 și se bazează pe a treia ediție Greacă

din 1957. Ediția engleză apare sub conducerea mitropolitului Kallistos (Ware) de Diokleia.

Concluzie

Uitându-ne în spate, Filocalia a exercitat o influență mult mai mare decât oricare altă carte, în afară de Biblie, în istoria recentă a Bisericii Ortodoxe.

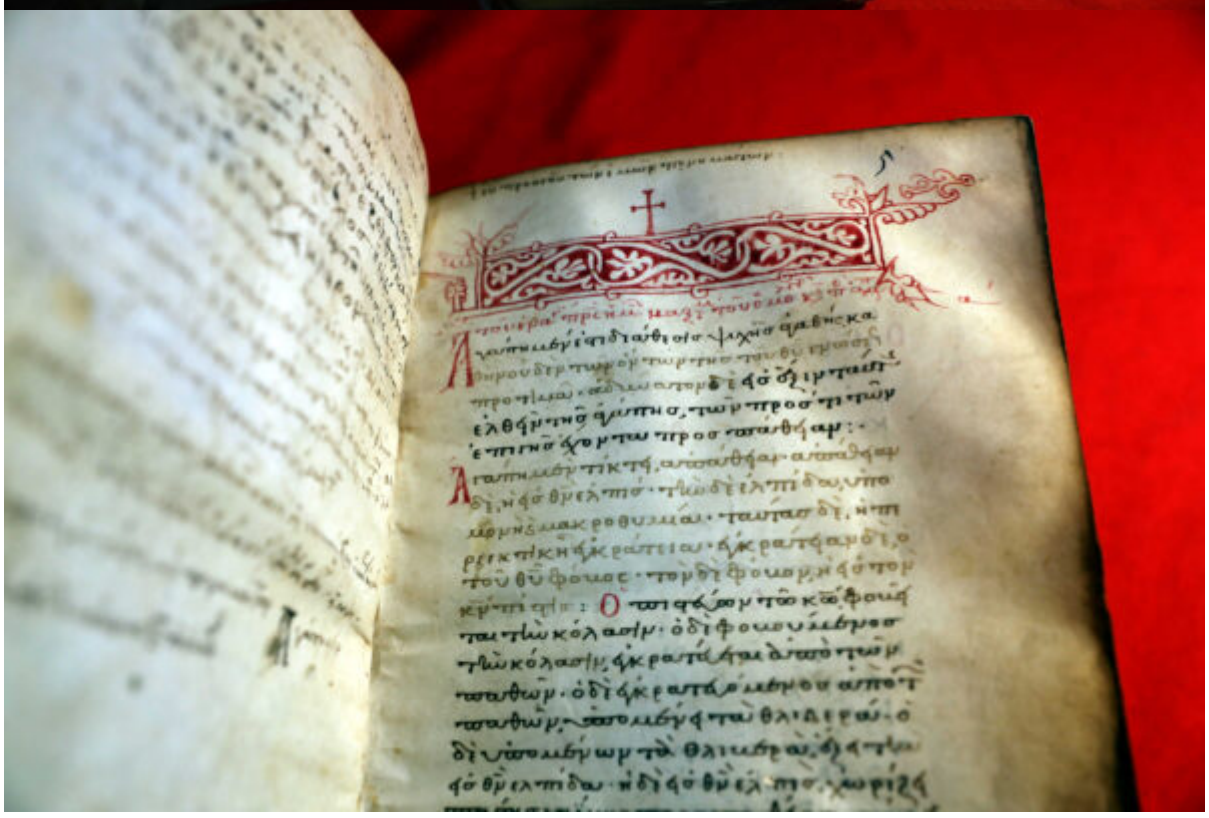
În fotografii vedeți manuscrisele pe pergament și pe hârtie estică (din cârpe) de la mănăstirea Vatoped, Muntele Athos care au fost folosite la baza Filocaliei. Cartea tipărită din fotografii este prima ediție a Filocaliei.

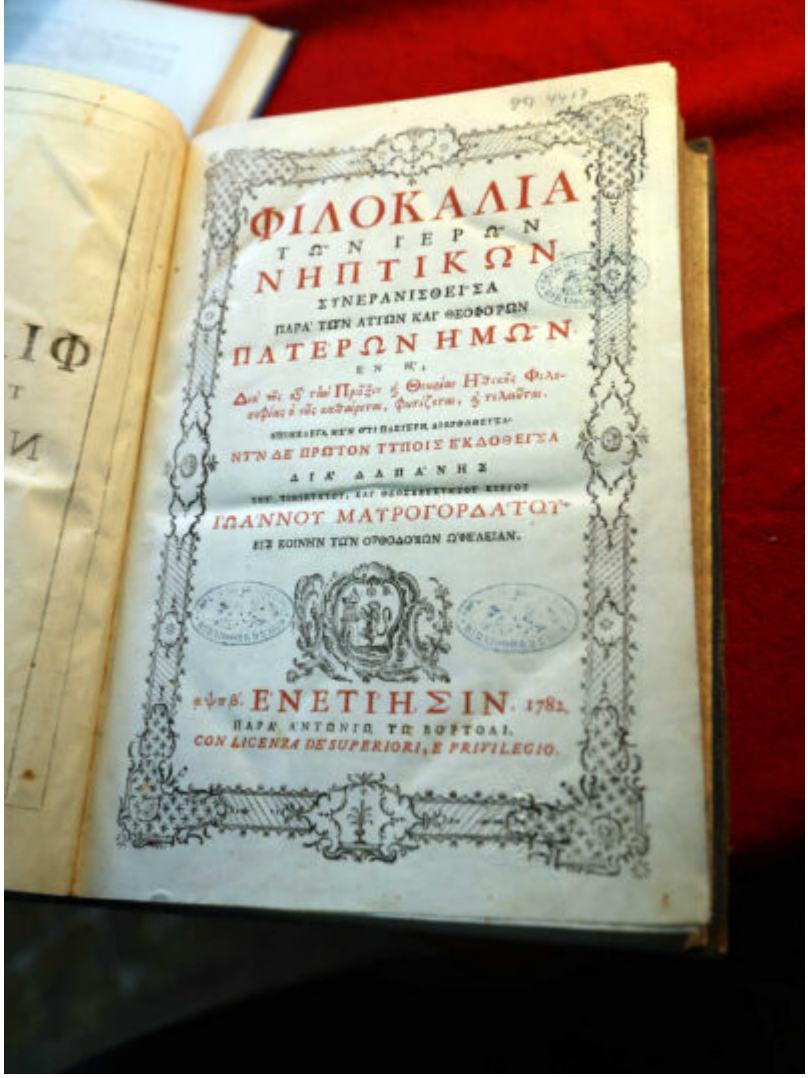

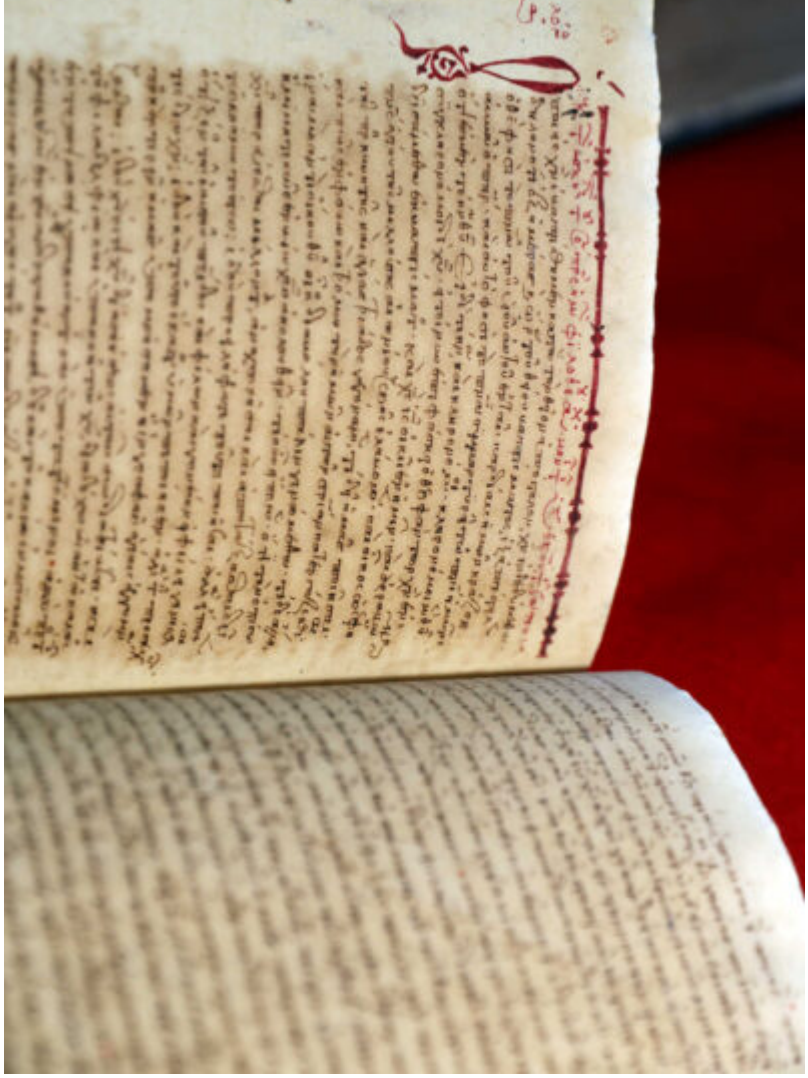

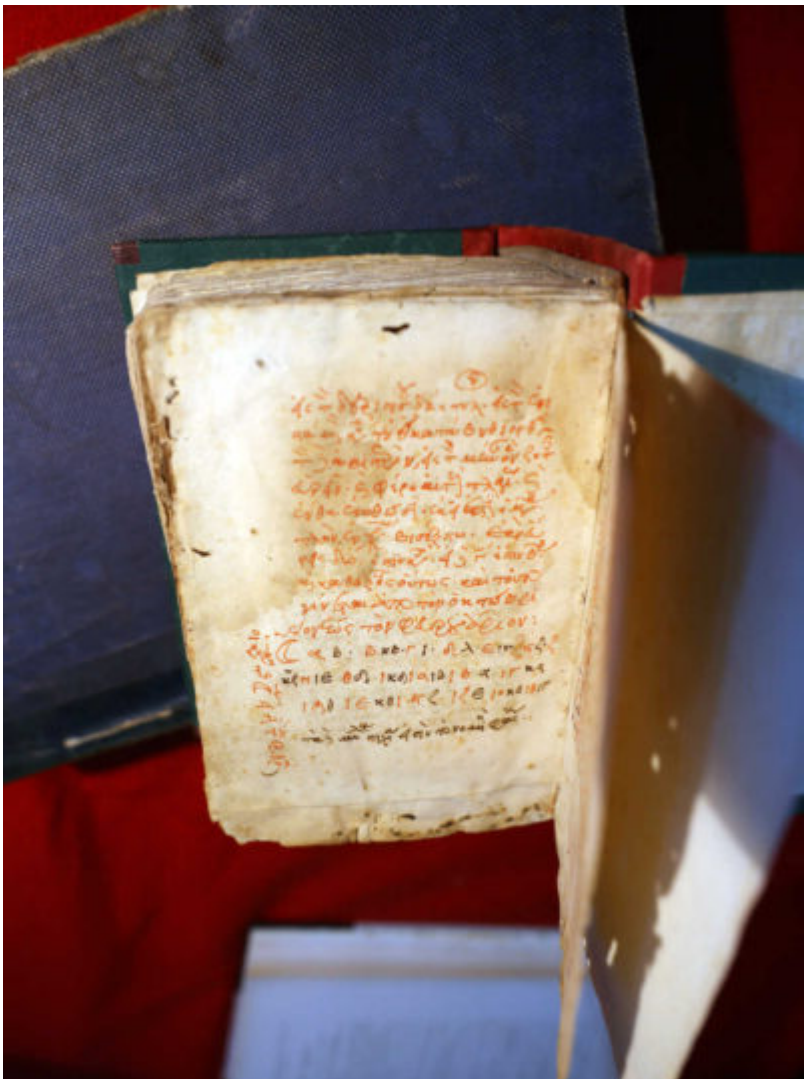
ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΓΕΡΩΝ
ΝΗΠΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ
ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ ΗΜΩΝ
ΕΝ Μ΄,
Διά τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς πρὸς Θεὸν Ἡσυχίας Φιλαρετῶς ὁ νοῦς καθαίρεται, φωτίζεται, καὶ τελειοῦται.
ΝΥΝ ΔΕ ΠΡΩΤΟΝ ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ
ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΤΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ
ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ Ω΄ΦΕΛΕΙΑΝ.
ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. 1782.
ΠΑΡΑ ΑΝΤΩΝΙΩ ΤΗ ΒΟΡΤΟΑΙ.
CON LICENZA DE' SUPERIORI, E PRIVILEGIO.

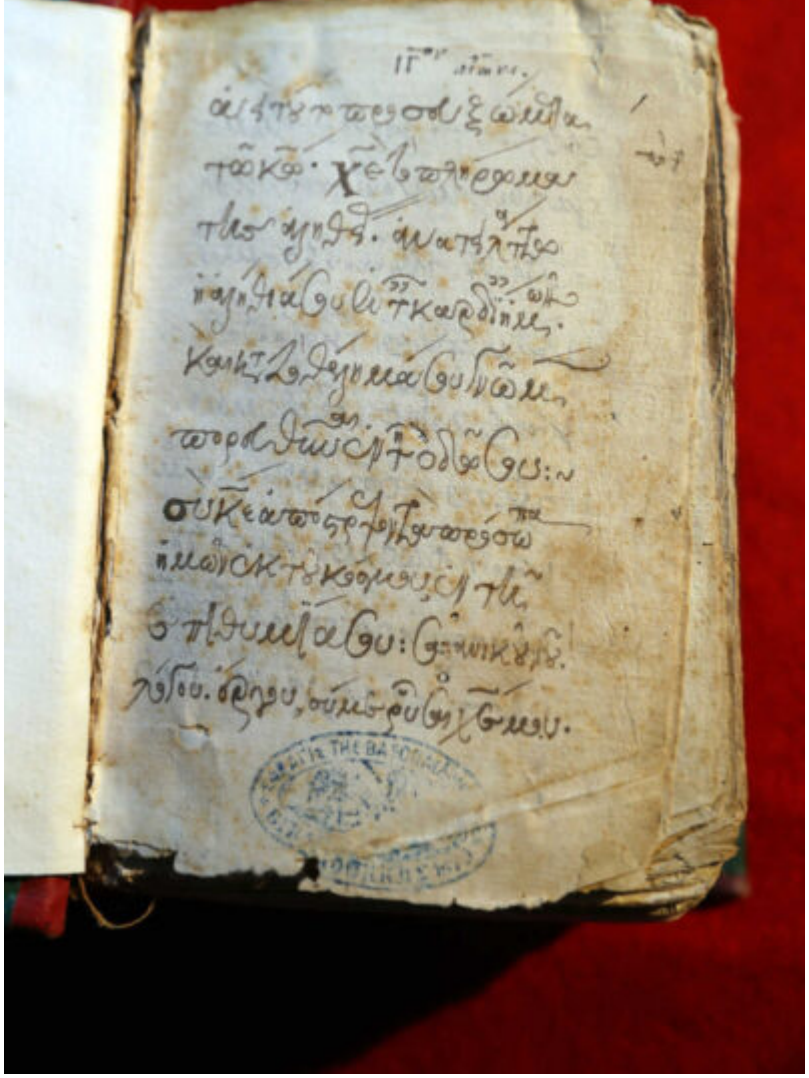

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΜΑΞΙΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ ΤΟΥ

ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ,

Πρὸς τιμὰ φιλόχριστον ἑρμηνεία σωτηρίως.

Τὰς ἀξίας τὸν Θεοφιλεστάτου μου Βασιλέως ἀεὶ τῶν αὐτῷ γραφόμενων γραμμάτων παραγινόμενος· ὡς φίλα μοι παρῆν, καὶ ἀνάπαυσιν πρόξενοι παντελῆ ἐμοὶ μελέτεσιν, ἔτι μοι δὲ ἀρτῦς πεσούσης διαμιᾶς συγχεῖδαι τοῖς αὐτῷ βίβλοις, ᾗ δὴ ἐς ὁ Θεὸς δίδωσι τῇ φύσει προφάσεως, ὑπὲρ ἐσωσαμένου. Διὸ διαμιᾶς αὐτῷ τὸ μέγεθος τῆς συγκαταβάσεως, πόθῳ σύγκαιρον τὸν πρὸς αὐτὸν φέρον ἐσωτερίαν, ᾗ πίστιν ὅμοφρονα, φέρονται ᾗ πόθου, ἐγκάλου εὐφυτάμιον, δι' αἰδοῦς καὶ ἕνεκα σωσεμένου· ἵνα μὲν μᾶσις ὁ φόβος γένεται τῷ πόθῳ γαμεύμενος, μὲν καταφρόνησις ὁ πόθος, τὸν σώφρονα φόβον σωσμενέον οὐκ ἔχων· ἀλλὰ τόμος ὁ λόγον τυγχάνοντα δοχθῆ, σαφῆς εὐφράδεως, ὅπου τὸ εὖ φόνον συγγραφεὺς εἰσαίμενος. Δι' Κυρίου μὲν, τὸ μᾶσις χαρίσεται· δι' αἰδοῦς δὲ, πόθῳ σώσεται τοῦ καταφρόνησιν. Ἐν δὲ μάλιστα πάντων φησὶ δι' τὸν φόβον, τῆς Θεοῦ λόγου συγκαταβάσεως ἐκτησεν Δαβὶδ ἐμπείρως, φησὶ, Ὁ φόβος Κυρίου ἁγνὸς ὑπάρχων εἰς φύσιν αἰῶνος. Ὅπερ ἀληθὲς ὧν οὐδεὶς, παρὰ τὸν ἐν' ἐγκλείσασι βίου σωμάτων εἰσεγκόπων φόβου. ὥσπερ ὁ μετὰ ἕξω γίνεται, τῇ καθαρείᾳ τῆς ἀγάπης παντελῶς ἀφαιρεῖσθαι, ὡς τοῦ τῆς ἐκκλησίας λόγου ἐμέγης Εὐαγγελιστὴς Γωάνης διδάσκων, φάσκων· Ἡ ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὁ δὲ, τὸν τῆς ἀληθῶς τοιχῆς φυσικῶς χαρακτῆρα τέμνει· αἰδοῖ σωτηρίων οἰκείωσις ἡ * ἁγίας, πρὸς τὸν Θεὸν, ᾗ ἀδελφὸς τὸν τῆς ἀγάπης διαμένεται ᾗ ζῆσαι παντελῶς ἀδιάθετον. πόθῳ γὰρ ὡς ἕρως, καὶγὼ κρίνας τὸν φόβον, περὶ τὸν ἐμὸν ἀνάπτω, ὧπερ τῆς ἀγάπης σωσεκτέμου τὸν χρόνον μέχρι τῆς τελείας, αἰδοῖ μὲν ᾗ χρῆσιν ἀργύμενος, ἵνα μὴ λάβῃ χώραν ὁ καταφρόνησις. Κυρίῳ δὲ περὶ τὸ χρέος αἰδόμενος, ἵνα μὴ παιδεῖ μᾶσις ὁ πλοῦς ᾗ χρόνου παραίτησις. χρέος δὲ ὧν πράττων ἐλλείπεται, οὐχ ἵνα λογίζηται, ἀλλ' ἵνα βλέπων Θεὸς, ᾗ χάσεται πρὸς τὸ ᾗ τιμφήσεως * χώραν ἐκδίδωσιν. Ἡ γὰρ βουλὴ ᾗ Κυρίου, φησὶν ὁ Δαβὶδ, εἰς τὸν αἰῶνα μένει· λογισμοὶ δὲ καρδίας αὐτῷ εἰς γενεὰν ᾗ γενεάν, βουλὴ μὲν τοῦ φόνου ᾗ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τὸν ἐν' Υἱοῦ καὶ Λόγου εἰς ἐμοὶ φύσιν ἐπίφανον πάσαν ᾗ μονογενῆ Υἱὸ, καθ' ὃν ἔχει πάντας ἐξ αἰῶνος εἰς τέλος συγγραφέντων. λογισμοὶ δὲ

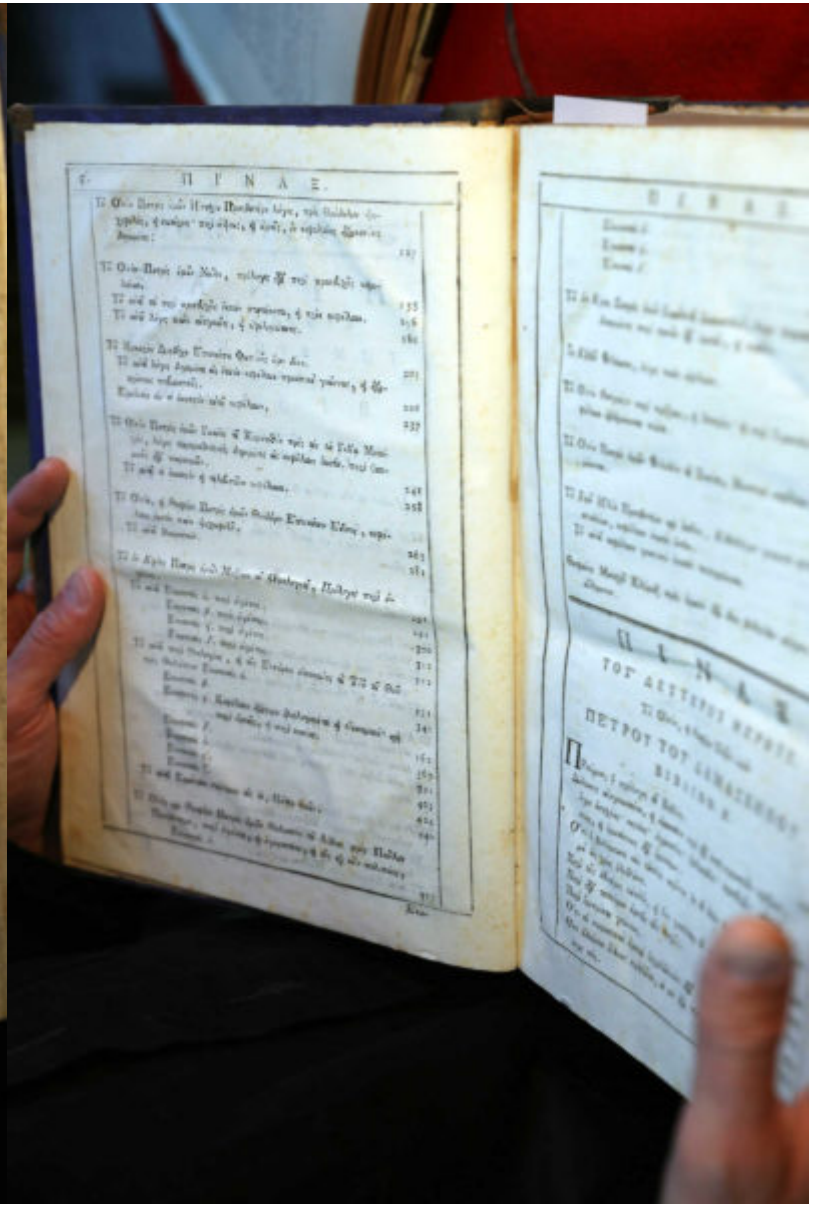
* ἐν τῷ ἁγίῳ

* ἐν χρόνῳ

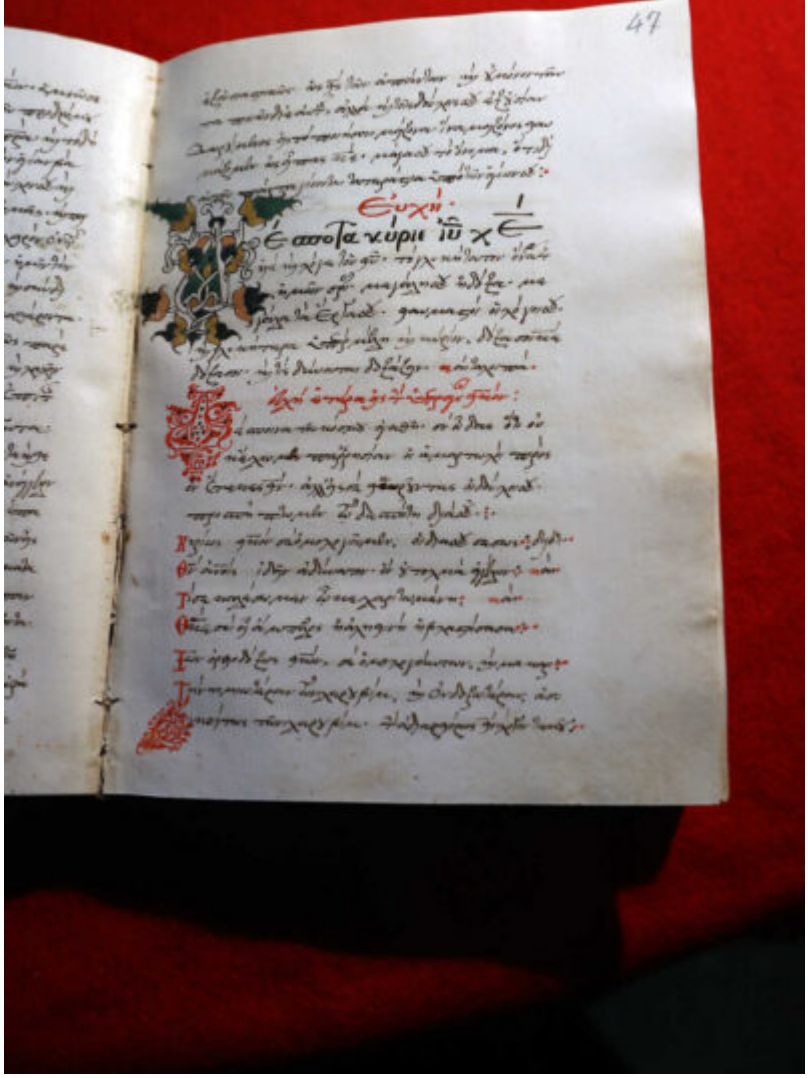

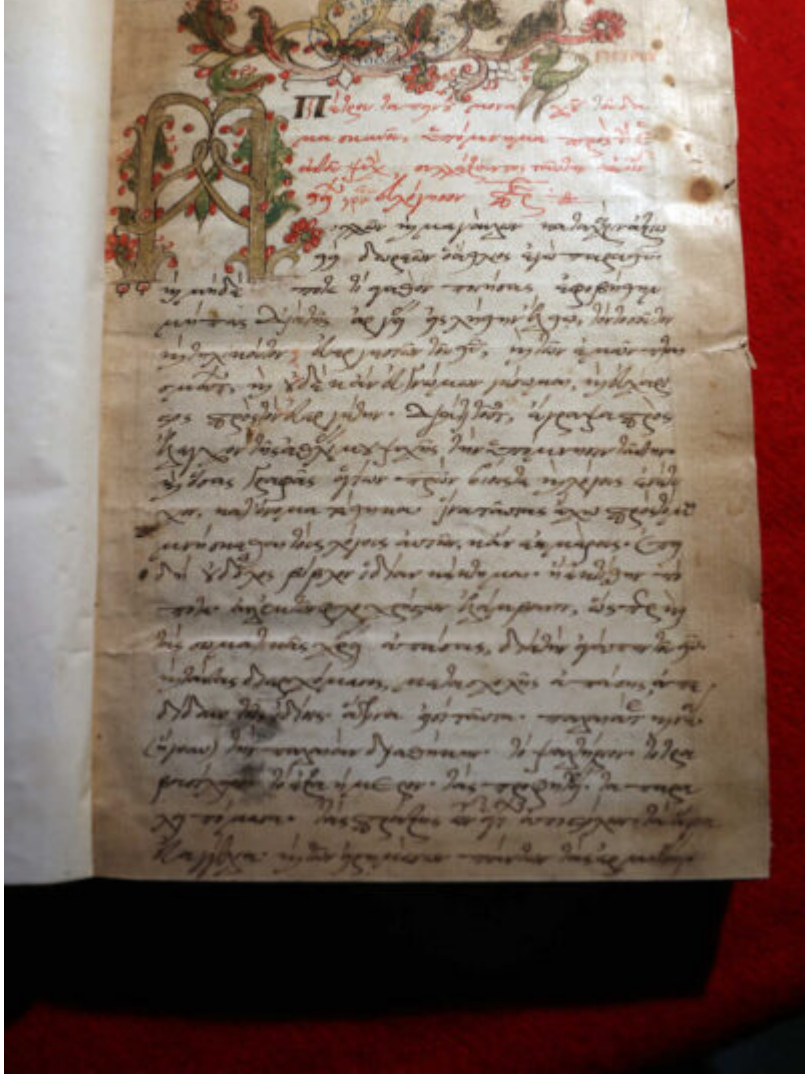

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΦΙΛΟΘΕΟΥ
ΤΟΥ ΣΙΝΑΙΤΟΥ.

ΠΙΝΑΞ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥΡΙΤΟΥ
ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ro.asceticexperience.com